

Yanomae thë ã

Watoriki thëri pë kahiki ã oni
nomeru 13

Dezembro/2001

Puu upë thawi thë ã oni

Hwei thë kikakini puu upë roximaihe upë hiekaihe imikiha aupramorini upë thaihe. Imiki xamio tëhë upëni ai pë wa upë thaharini upë wa romãni upë hoximiprario wa upë wa nomãni wa upë wai tëhë upë hoximiprario.

Puu upë thawi thë ã oni

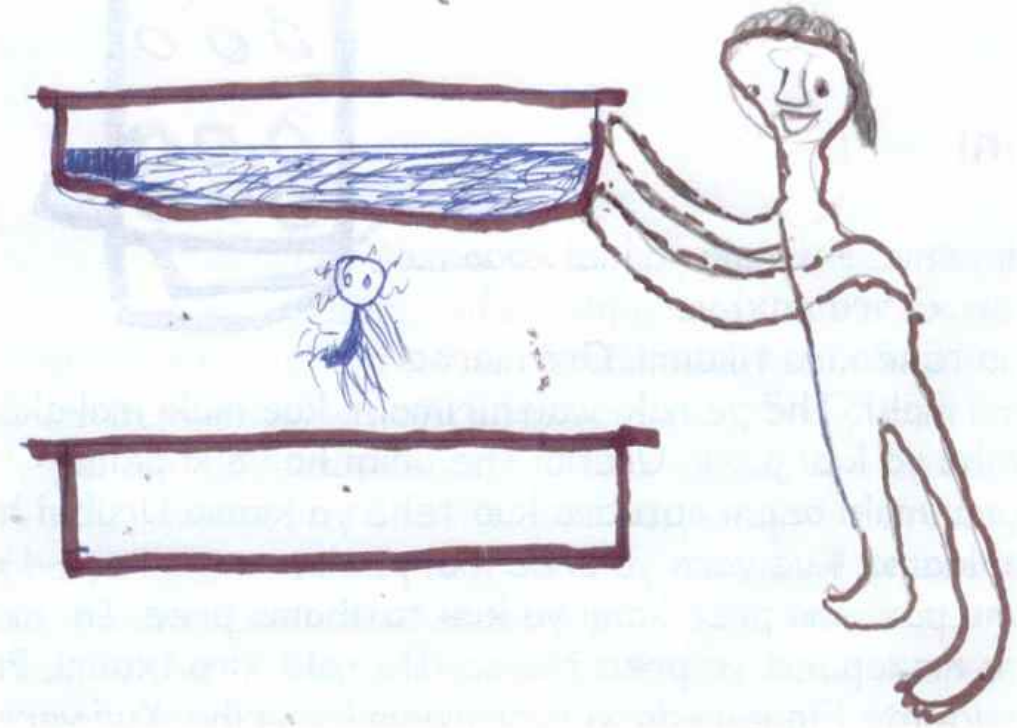
Hwei kaxa a kaki remoremomoxi kaxa paxio kaxa pë yai paxio remoremomoxi pë thahari yai thai paxi. Hwei ramina ki paxio hwei remoremomoxi thari yai paxio. Hwei ramina ki paxio yayowa kiki paxio yayo wa kiki paxio, hwei upë kuowi ya upë oniprarena, hwei upë kuaimi tihi proke paxio waiha upë kuki ramina a kaki a prokeoma kami yari ya upë thai. Hwei ya upra hikia. Hwei remoremomoxi kaxa pë pëi moxi mao tëhë upë kuomi remoremomoxi xapo pëowii wa mamoxi xëprarii tëhë upë kuomi hwei moxika xapo pëi wa moxi xëpranoma hwei moxika xapo pëi wa moxi xëprarii tëhë upë kuomi. Hwei moxi mao tëhë upë kua taimi moxi xapo pëowii upë xiro kua mahi.

Maxopoma upë thawi thë ã oni

Hwei maxopoma a paxio Hwei maxopoma upë kua. Upë kua makure imikini upë hupai tëhë upë hoximiprario. Sirikani wa upë xiro ukukai imini upë thai tëhë upë hoximiprario. Sirikani upë xiro ukukai imikani upë thai tëhë upë hoximi.

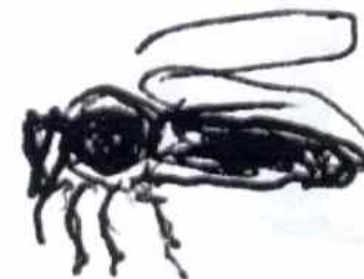
Puu upë thawi thë ã oni

Hwei upë kua puuna sipë hariheni naxihi kure thë pë kupro. Hwei upë ha haripraheni puuna sipë kãpraihe mau upë ha haripraheni thë pë kãprai, inaha thë pë thaihe.

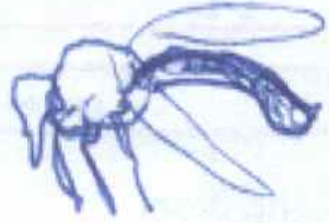

Urihi hami pë pihi kae tikëkë kanaihe yanomaema kipirina kutare naha thë thai pihihe puu upë totihi mahi yaro yama ki iyapë kuë yaro kamiriha thë hirai ya pihi moyamipru pihi yaro huu tihipë hapë pihi kae tuprai henì opisiyani tihikapë karowaiheni ari napë titinaihe axipë nikereoma tëhë nakiayu napë kaxapopi napë titimahe tihinie napë ha hiraiheni napë komi titiaihe komi pu pënanì kutare naha thë pë thai kuahe kuë yaro ipa xona ya thaprarena, remoremomoxi ha kapixa makakão pë a ha hiraihe thë pë pixaripra maro pë yaro ya xi topraru mahi esikora a prauku yaro awaki-pihi xariprariowi wama kini pata wama thë pairai paxio yama ki thomu tëhë yama upë kowaiwi thë yahë thai paxio wititheri ha tha he nihe pihi kunamo kamiya na ya thë pë taina ha ya kuwa yaro ya pihi xariprarioma yaro ya kiai xoa.

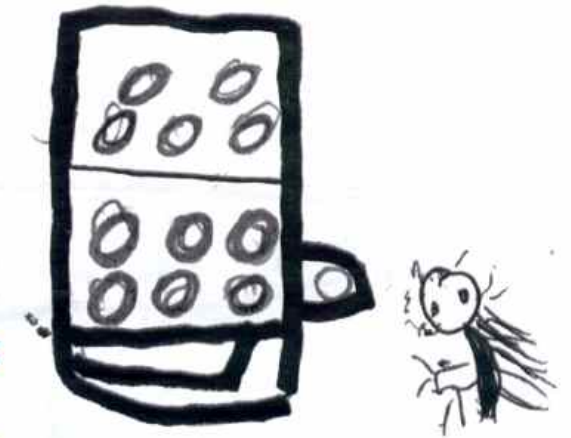
Kami puu upë ha ya pihi xari ya paxiprawi thë ã oni. Ai wama ki pihi xaaripru pihio tëhë wa thë thai ipa proxeto a yai kuka eni puu yanapë tawai paxio yria ihirupë iamamu yaro kuë yaro ya kiai tihì yama thë thamatë yama ki ohurayu yama ki thokomu tëhë yama upë kowaiwi ya thë thai paxio. Enaha ya pihi ha kuni ya kiai kuë yaro ya xi topraru mahi napë pëni ya pihi xariprarenahe maxopoma pë thaihe yamanama pë naki towaihe.

Raimundo Yanomami

Puu upë thaiw thë ã oni

Dia 21 kuo tëhë ya kopema Presidente Figueiredo eha ya kopema. Ìhi maki ya kiai xoaoma puuha ya kiai paxio Presidente Figueiredo eha ya kiama pihi xariru paxi yaro puu pëha.

Kami ya pihi xariru paxiwi thë ã oni. Makakão kiki mao tëhë xiro tika Makakão kiki kuo tëhë xiro tikaimi. Ora maroo tëhë naki yai waithirimahi, kami ya si esitutamu paxio puupë ha kuë yaro ya xi topraru mahi. Thë pë naki waithirimahi, kuë maki makakão kiki kuo tëhë tikaimi, puupë thapeha ya kiama kami ya kiai paxi Presidente Figueiredo. Enahiha ya kiai paxio Urubuí thë urihi ha ya kopema.

Dia 21 kuo tëhë ya kopema Urubui ha kuë yaro kami ya si waisipë esitutamu xoa tapra mahi onimi outubro kuo tëhë ya kiama Urubui ha puu upë tha ha pëhe ha ya kiama puu pë thaiwihi thë yai difiçil mahi napë pë xë yama ki komi kiama. Kuë yaro ya pree kiai paxio.

Kuë yaro kami hwexio paxioma kuë yaro ya xi topraroma paxioma kami ya pree totihu paxioma pree kami ya kiai totihoma pree. Ìhi maki thë pë xiro waithiri mahi thë pë kia pë ha ya warokema. Kuë yaro kaxa ya pree karoamapre maxopoma ya pree thama. Ìhi naki xiro ixoimi. Presidente Figueiredo eha ya warokema yaro ya kiai xoaoma kuë yaro ya totihioma. Kuë yaro Presidente Figueiredo xi topraroma kamiriha. Kuë yaro kamiriha thë pë xi topraroma dia 21 kuo tëhë ya kiaama.

Dia 22 kuo tëhë ya kiaama pree. Thë pë naa waxumahe hapa thë pë noa waxuu pariohe hapa primeiro noa weemuu pario thë pë noa waxuu xooo "napëni thë hirakiwi wa e thë uëmai xooo" kuë yaro kamirihi thë pë noa waxuuma, "inaha wa thë thai", a kuma pree, kuë yaro kami yami yani ya e thaprarema. Kuë yaro ya kimarema hapëë naha Presidente Figueiredo a kuma: "witi wa thëri ai ha thani wa kiai tha?" Inaha Presidente Figueiredo a kuma dia 21 de outubro kuo tëhë ya kiai paxioma ya ha warokini ya nohimamahe ya ha warimahe kuë yaro ha ya hayumamumu.

Toinho Xikiri Yanomami.

